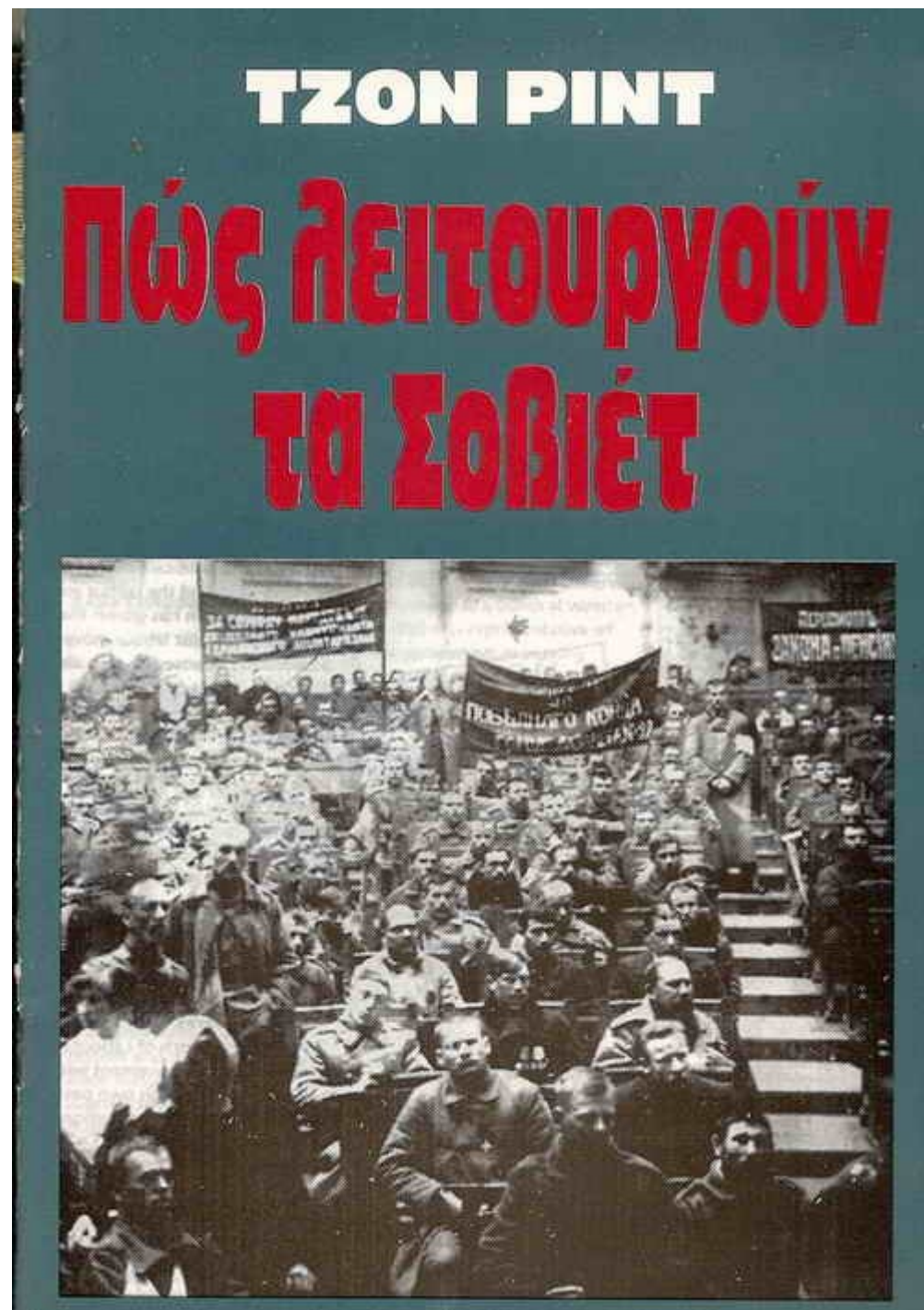

Πώς λειτουργούν τα Σοβιέτ

TZON PINT

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ

<http://politikokafeneio.com>

ΤΖΟΝ ΡΙΝΤ **Πώς λειτουργούν** **τα Σοβιέτ**

Μας λένε ότι οι εκλογές που γίνονται κάθε τέσσερα χρόνια για να ψηφίσουμε τους "αντιπροσώπους" μας στο κοινοβούλιο είναι ότι πιο δημοκρατικό μπορούμε να έχουμε. Πριν από 80 χρόνια, τον Οκτώβρη του 1917, οι εργάτες στη Ρωσία με την επανάστασή τους εγκαθίδρυσαν την δική τους δημοκρατία, την άμεση δημοκρατία των εργατικών συμβουλίων, των Σοβιέτ. Εκλεγμένοι και ανακλητοί αντιπρόσωποι από τα εργοστάσια και τις γειτονιές αποφάσιζαν και προγραμματίζαν συλλογικά την οικονομία και την ίδια τους τη ζωή με βάση τις ανάγκες της συντριπτικής πλειοψηφίας της κοινωνίας.

Το "Πώς λειτουργούν τα Σοβιέτ", γραμμένο από τον Τζόν Ριντ, τον συγγραφέα του κλασσικού βιβλίου "Δέκα μέρες που συγκλόνισαν τον κόσμο", είναι μια ζωντανή μαρτυρία γιατί η εργατική δημοκρατία των Σοβιέτ αποτελεί την ανώτερη μορφή δημοκρατίας που έφτασε ποτέ η ανθρωπότητα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Πώς λειτουργούν τα Σοβιέτ

Ανάμεσα στις κακοήθειες και τα ψέματα που διαδίδονται παντού ενάντια στη Ρωσία των Σοβιέτ, ακούει κανείς κραυγές απόγνωσης.

"Δεν υπάρχει ίχνος κυβέρνησης στη Ρωσία". "Δεν έχουνε καμιά οργάνωση οι Ρώσοι εργάτες". "Σταματάνε πια να δουλεύουν".

Με αυτόν τον τρόπο, συκοφαντούν συστηματικά την επανάσταση. Όπως το ξέρουνε όλοι οι σοσιαλιστές κι όπως εγώ ο ίδιος γνωρίζω -και επειδή ήμουν εκεί από την αρχή της Ρώσικης Επανάστασης μπορώ να το βεβαιώσω- σήμερα υπάρχει στη Μόσχα, σε κάθε πόλη και σε κάθε οικισμό της χώρας, ένας σύνθετος πολιτικός οργανισμός που τον υποστηρίζει η μεγάλη πλειοψηφία του λαού και που λειτουργεί με ένα τρόπο τόσο ικανοποιητικό όσο μπορεί να λειτουργεί μια λαϊκή κυβέρνηση που πρόσφατα έχει σχηματιστεί.

Οι Ρώσοι εργάτες, κάτω από την πίεση των αναγκών και των απαιτήσεων της ζωής, δημιούργησαν μια οικονομική οργάνωση που γρήγορα μετασχηματίζεται σε μια αληθινή εργατική δημοκρατία. Θα δώσω ένα περιγραφικό σχήμα της δομής του κράτους των σοβιέτ.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Το κράτος των σοβιέτ βασίζεται στα σοβιέτ - ή συμβούλια- των εργατών και των αγροτών.

Αυτά τα συμβούλια, θεσμός χαρακτηριστικός της Ρώσικης επανάστασης, εμφανίστηκαν το 1905 όταν κατά την πρώτη γενική απεργία των εργατών, τα εργοστάσια της Πετρούπολης και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις στέλνανε

αμέσως. Σ' όλες τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι συνθήκες εργασίας, τα ωράρια και ο μισθός είναι τα ίδια.

Η αιτία που επιζεί μια κατάσταση ημικαπιταλισμού σε μια προλεταριακή χώρα, είναι ότι η Ρωσία, όντας υποανάπτυκτη οικονομικά και περικυκλωμένη από καπιταλιστικά κράτη καλά οργανωμένα, έχει άμεση ανάγκη μιας επέκτασης της βιομηχανικής της παραγωγής για να μπορέσει ν' αντισταθεί στις πιέσεις της ξένης βιομηχανίας.

Το όργανο με το οποίο το κράτος εξασκεί τον έλεγχο του στη βιομηχανία, όπως επίσης και στην παραγωγική εργασία, ονομάζεται Συμβούλιο Ελέγχου των εργαζομένων.

Αυτό το κεντρικό συμβούλιο που εδρεύει στην πρωτεύουσα αποτελείται από αντιπροσώπους εκλεγμένους από τα τοπικά συμβούλια εργατικού ελέγχου που έχουν συσταθεί με την σειρά τους απ' τα μέλη των εσωτερικών επιτροπών, των επαγγελματικών συνδικάτων, των μηχανικών, των τεχνικών και των ειδικών. Μια κεντρική εκτελεστική επιτροπή ασχολείται με τις υποθέσεις κάθε κράτους της Σοβιετικής Ένωσης. Αποτελείται κυρίως από απλούς εργαζόμενους που στη πλειοψηφία τους είναι εργάτες άλλων κρατών, έτσι ώστε να μην επηρεάζουν τη λειτουργία της ιδιαίτερα συμφέροντα.

Τα τοπικά συμβούλια αναφέρουν στο πανρωσικό συνέδριο τις περιπτώσεις κατάσχεσης επιχειρήσεων, το πληροφορούν για την ποσότητα καυσίμων, πρώτων υλών, μέσων μεταφοράς και εργατικού δυναμικού, που έχει ανάγκη ο τομέας τους και καθοδηγούν τους εργάτες στη μάθηση της διαχείρισης των επιχειρήσεων τους.

Το πανρωσικό συνέδριο είναι αρμόδιο για την κατάσχεση των επιχειρήσεων και την ισόρροπη διανομή των πρώτων υλών κατά περιφέρεια.

Από το συμβούλιο εργατικού ελέγχου εξαρτάται το ταμείο ασφαλίσεων. Οι εργάτες ασφαλίζονται για περιπτώσεις ανεργίας, αρρώστιας, γηρατειών και θανάτου. Τα ασφάλιστρα πληρώνονται από τους ιδιοκτήτες, είτε πρόκειται για ιδιώτη είτε για το κράτος. Ο εργάτης πληρώνεται πάντοτε με ποσό ίσο με το μισθό του.

Στο σοσιαλιστικό κράτος, το σύστημα μισθοδοσίας διατηρείται. Είναι μια αναγκαία προσαρμογή στον καπιταλιστικό κόσμο, αλλά βάζει ταυτόχρονα σε λειτουργία το μηχανισμό εξαφανισής του. Πολύ περισσότερο που όλο το σύστημα λειτουργεί υπό τον έλεγχο των ίδιων των εργατών.

Ο Λένιν είπε πολύ καθαρά, ότι θεωρεί την ύπαρξη καπιταλιστών σαν ένα βήμα προς τα πίσω, σαν μια ήττα της επανάστασης, προσθέτοντας ότι είναι αναγκαίο να διατηρηθεί ένα τέτοιο σύστημα όσο καιρό οι εργάτες δεν έχουν

στρατιώτες. Λίγο μετά σχηματίστηκαν και τα σοβιέτ των αγροτών.

Στις περισσότερες πόλεις τα σοβιέτ των εργατών και στρατιωτών ενώθηκαν και συγκάλεσαν το πανρωσικό συνεδριό τους.

Τα σοβιέτ των αγροτών, αντίθετα, που τα καθοδηγούσαν αντιδραστικά στοιχεία, κρατήθηκαν μακριά και δεν ενώθηκαν με τους εργάτες και τους στρατιώτες παρά μετά την επανάσταση του Οκτώβρη και τη συγκρότηση της κυβέρνησης των σοβιέτ.

Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Τα σοβιέτ βασιζονταν απευθείας στους εργάτες των εργοστασίων και τους αγρότες. Τα σοβιέτ των αντιπροσώπων των στρατιωτών υπήρχαν ως τις αρχές του 1918. Διαλύθηκαν όταν απολύθηκαν οι παλιοί στρατιώτες και μετά την συνθήκη Μπρέστ - Λιτόφσκ. Οι στρατιώτες ενσωματώθηκαν στα εργοστάσια ή στα αγροκτήματα. Στην αρχή οι αντιπρόσωποι των σοβιέτ των εργατών, των αγροτών και των στρατιωτών εκλέγονταν με κανόνες που μεταβάλλονταν ανάλογα με τις ανάγκες και τον πληθυσμό στις διάφορες περιοχές. Σε μερικά χωριά, οι χωρικοί εκλέγανε έναν αντιπρόσωπο για πενήντα εκλογείς. Οι στρατιώτες στα στρατόπεδα έστελναν ορισμένο αριθμό αντιπροσώπων για κάθε σύνταγμα ανάλογα με την δυναμή του, αλλά ο στρατός στο μέτωπο είχε καθιερώσει ένα διαφορετικό εκλογικό σύστημα. Παρόμοια και οι εργάτες στις μεγάλες πόλεις κατανόησαν γρήγορα ότι τα σοβιέτ τους θα γίνονταν μεγάλα και δυσκίνητα αν δεν περιόριζαν τον αριθμό αντιπροσώπου σε 1 αντιπρόσωπο για 500 εκλογείς. Τα πρώτα Πανρωσικά συνέδρια των σοβιέτ συγκλήθηκαν με αναλογία ένας αντιπρόσωπος για 25.000 εκλογείς.

Στην πραγματικότητα οι αντιπρόσωποι εκπροσωπούσαν διαφορετικές ποσοτικά εκλογικές μάζες.

Μέχρι το Φλεβάρη του 1918, ο καθένας μπορούσε να ψηφίσει για να στείλει αντιπροσώπους στα σοβιέτ. Αν η αστική τάξη είχε απαιτήσει και οργανώσει την αντιπροσώπευσή της στα σοβιέτ, το δικαίωμα θα της είχε παραχωρηθεί. Για παράδειγμα, την εποχή της προσωρινής κυβέρνησης υπήρχε μια αστική αντιπροσώπευση στα σοβιέτ της Πετρούπολης, ένας απεσταλμένος της ένωσης των ελεύθερων επαγγελματιών που περιλάμβανε γιατρούς, δικηγόρους, κλπ.

Τον Μάρτη του '18, το σύνταγμα των σοβιέτ, μετά την επεξεργασία μπήκε σε γενική εφαρμογή.

Δικαίωμα ψήφου είχαν:

α) Οι πολίτες της ρώσικης σοσιαλιστικής δημοκρατίας που είχαν συμπληρώσει τα 18 τους χρόνια την μέρα των εκλογών.

β) Όλοι όσοι κέρδιζαν τα προς "το ζην" με εργασία παραγωγική και κοινωνικά χρήσιμη και ήταν μέλη των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Στερήθηκαν το δικαίωμα ψήφου:

α) Όσοι χρησιμοποιούσαν την εργασία άλλων για να κερδίζουν.

β) Αυτοί που ζούσαν με εισοδήματα που δεν τα κέρδιζαν με την προσωπική τους δουλειά.

γ) Οι έμποροι και αντιπρόσωποι του ιδιωτικού εμπορίου.

δ) Τα μέλη των θρησκευτικών κοινοτήτων.

ε) Τα παλιά μέλη της αστυνομίας και της χωροφυλακής.

στ) Τα μέλη της παλιάς βασιλικής οικογένειας.

ζ) Οι πνευματικά καθυστερημένοι.

η) Οι κωφάλαλοι.

θ) Οι καταδικασμένοι για ατιμωτικές πράξεις και

ι) Οι πράκτορες των κερδοσκοπικών επιχειρήσεων.

Σε ότι αφορά τους αγρότες, χίλιοι αγρότες στέλνανε έναν αντιπρόσωπο στα σοβιέτ του VOLOST ή του χωριού. Τα σοβιέτ των VOLOST στέλνανε αντιπρόσωπο στο σοβιέτ της περιφέρειας, που με την σειρά του έστελνε αντιπροσώπους στο σοβιέτ του OBLAST ή της επαρχίας. Σε αυτό το τελευταίο έπαιρναν επίσης μέρος οι αντιπρόσωποι των εργατών κάθε πόλης.

Το σοβιέτ των αντιπροσώπων των εργατών και των στρατιωτών της Πετρούπολης, που ήταν σε πλήρη δραστηριότητα, όταν βρισκόμουν στη Ρωσία, δίνει ένα παράδειγμα λειτουργίας της διοικητικής οργάνωσης μιας πόλης του σοσιαλιστικού κράτους. Αποτελούνταν περίπου από 1.200 αντιπροσώπους και σε κανονικές συνθήκες συγκαλούσε μια συνεδρίαση της ολομέλειάς του κάθε δύο βδομάδες. Ταυτόχρονα όριζε μια κεντρική εκτελεστική επιτροπή από 110 μέλη εκλεγμένα στη βάση της αναλογικής εκπροσώπησης των κομμάτων. Αυτή η κεντρική εκτελεστική επιτροπή καλούσε να συμμετάσχουν στις εργασίες της τα μέλη της κεντρικής επιτροπής όλων των κομμάτων, της κεντρικής επιτροπής των επαγγελματικών συνδικάτων, των επιτροπών των εργοστασίων και των άλλων δημοκρατικών οργανώσεων. Πλάι στο μεγάλο σοβιέτ της πόλης, υπήρχαν επίσης τα σοβιέτ των συνοικιών, αποτελούμενα από τους αντιπροσώπους που έστελνε η συνοικία στο σοβιέτ της πόλης. Κάθε σοβιέτ συνοικίας ήταν υπεύθυνο για την συνοικία του. Αν βέβαια, σε ορισμένες συνοικίες δεν υπήρχαν εργοστάσια, τότε δεν υπήρχε διοίκηση τοπική, ούτε αντιπροσώπηση στο σοβιέτ της πόλης και στο σοβιέτ

των συνοικιών. Αλλά το σύστημα των σοβιέτ είναι πολύ ευλύγιστο κι αν ρμάγειροι ή οι σερβιτόροι στα καφενεία, η ακόμα και οι αμαξάδες φτιάχναν οργάνωση και ζητούσαν να αντιπροσωπεύονται στα σοβιέτ τους δέχονταν.

Η εκλογή των αντιπροσώπων βασίζεται στην αναλογική αντιπροσώπευση. Δηλαδή, τα πολιτικά κόμματα αντιπροσωπεύονται ανάλογα με τον αριθμό των ψηφοφόρων της πόλης. Με αυτόν τον τρόπο δεν ψηφίζουν προσωπικά, αλλά ένα κόμμα και για ένα πρόγραμμα. Οι υποψήφιοι υποδεικνύονται από την κεντρική επιτροπή του κόμματος και μπορούν να τους αντικαταστήσουν με άλλα μέλη του κόμματος. Επι πλέον οι αντιπρόσωποι δεν εκλέγονται για μια καθορισμένη περίοδο, αλλά μπορεί να ανακληθούν κάθε στιγμή.

Ποτέ άλλοτε δεν υπήρξε πολιτικό σώμα τόσο ευλύγιστο που να ανταποκρίνεται με τέτοιο τρόπο στη λαϊκή θέληση. Κι αυτή η ευελιξία είναι απαραίτητη, αφού στη διάρκεια μιας επανάστασης η λαϊκή θέληση αλλάζει πολύ γρήγορα. Να ένα παράδειγμα ανάμεσα σε τόσα άλλα. Την πρώτη βδομάδα του Δεκέμβρη του 1917 γίνανε μερικές διαδηλώσεις υπέρ της Συντακτικής Συνέλευσης, δηλαδή ενάντια στα σοβιέτ. Ανεύθυνοι κόκκινοι φρουροί πυροβόλησαν μία από τις ομάδες διαδηλωτών και σκότωσαν μερικούς. Η αντίδραση για αυτή την ανόητη βία ήταν άμεση. Σε δώδεκα ώρες η σύσταση του σοβιέτ της Πετρούπολης άλλαξε. Περίσσότεροι από δώδεκα μπολσεβίκοι αντιπρόσωποι καθαιρέθηκαν και αντικαταστάθηκαν από μενσεβίκους. Δεν χρειάστηκαν λιγότερο από τρεις βδομάδες για να ησυχάσει η οργή του λαού και να μπορέσουν σταδιακά να επανεκλεγούν οι μπολσεβίκοι και να ξαναπάρουν τις θέσεις τους.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Το λιγότερο δύο φορές το χρόνο, φτάνουν από όλη την Ρωσία οι αντιπρόσωποι στο Πανρωσικό συνέδριο των σοβιέτ. Θεωρητικά οι αντιπρόσωποι εκλέγονται με την αναλογία, ένας αντιπρόσωπος για 125.000 ψηφοφόρους στην επαρχία κι ένας για 25.000 στις πόλεις. Στην πραγματικότητα όμως εκλέγονται μεταξύ των μελών των σοβιέτ των επαρχιών και της πόλης. Το συνέδριο μπορεί να συγκληθεί εκτάκτως κάθε στιγμή, όταν το ζητήσει η πανρωσική κεντρική εκτελεστική επιτροπή ή ένας αριθμός σοβιέτ που αντιπροσωπεύει το ένα τρίτο του εργατικού πληθυσμού της Ρωσίας. Στο συνέδριο παρευρίσκονται 2.000 περίπου αντιπρόσωποι. Συγκαλείται στην πρωτεύουσα σαν "ανώτατο σοβιέτ" και αναφέρεται πάνω στα βασικά θέματα της πολιτικής σε εθνικό επίπεδο. Εκλέγει μια κεντρική εκτελεστική επιτροπή παρόμοια με

Τα "κόκκινα τρένα" γέριζαν στη Ρωσία και έφερναν το μήνυμα της επανάστασης στα πιο απομακρυσμένα χωριά

την κεντρική επιτροπή του σοβιέτ της Πετρούπολης που συγκαλεί με προσκλήσεις τους αντιπροσώπους των κεντρικών επιτροπών όλων των δημοκρατικών οργανώσεων.

Αυτή η κεντρική εκτελεστική επιτροπή των σοβιέτ όλης της Ρωσίας αναπτύχθηκε με τέτοιο τρόπο που έγινε το κοινοβούλιο της σοβιετικής δημοκρατίας. Αποτελείται από 355 μέλη. Στο διάστημα μεταξύ δύο συνόδων του πανρωσικού συνεδρίου είναι η ανώτατη αρχή, αλλά η δράση της περιορίζεται από την γραμμή των αποφάσεων που πάρθηκαν στο τελευταίο συνέδριο. Μέχρι το επόμενο συνέδριο έχει την απόλυτη ευθύνη για όλες τις δραστηριότητές της.

Για παράδειγμα, η κεντρική εκτελεστική επιτροπή μπορεί -κι έτσι έγινε στην πραγματικότητα- να αποφασίσει να υπογραφεί η συνθήκη ειρήνης με την Γερμανία, μα δεν μπορεί να κάνει υποχρεωτική την εφαρμογή της που είναι αρμοδιότητα μόνο του πανρωσικού συνεδρίου.

Η κεντρική εκτελεστική επιτροπή εκλέγει από τα μέλη της έντεκα επιτρόπους που θα είναι πρόεδροι αντίστοιχων επιτροπών. Οι επιτροπείς εκλέγουν με την σειρά τους ένα πρόεδρο. Όταν συστάθηκε η κυβέρνηση των σοβιέτ, πρόεδρος ήταν ο Λένιν. Αν ο τρόπος που διεύθυνε η κυβέρνησή του δεν γινόταν αποδεκτός, ο Λένιν θα μπορούσε να ανακληθεί κάθε στιγμή από την αντιπροσωπεία του Ρώσικου λαού ή μετά μερικές βδομάδες απ' ευθείας από το ρωσικό λαό.

Το πρωταρχικό καθήκον των σοβιέτ είναι η υπεράσπιση και στερέωση της επανάστασης. Εκφράζουν την πολιτική θέληση των μαζών, όχι μονάχα όλης της χώρας στο πανρωσικό συνέδριο, αλλά και σε κάθε μία απ' τις έδρες τους όπου η εξουσία τους είναι πρακτικά υπέρτατη.

Η αποκέντρωση είναι πραγματική, γιατί είναι τα τοπικά σοβιέτ που εκλέγουν την κυβέρνηση που διορίζει τα τοπικά όργανα. Αλλά παρά την τοπική αυτονομία, τα διατάγματα της κεντρικής εκτελεστικής επιτροπής και οι αποφάσεις των επιτροπών έχουν ισχύ νόμου για όλη τη χώρα, αφού στη δημοκρατία των σοβιέτ δεν είναι τα συμφέροντα μιας περιοχής ή ομάδας που έχουν προτεραιότητα, αλλά η υπόθεση της επανάστασης που είναι παντού η ίδια.

Ασχημα πληροφορημένοι παρατηρητές, στη μεγάλη τους πλειοψηφία διανοούμενοι της μεσαίας τάξης, επαναλαμβάνουν συνεχώς ότι συμφωνούν με την ιδέα των σοβιέτ, αλλά είναι αντίθετοι με τους Μπολσεβίκους. Πρόκειται για παραλογισμό. Βέβαια, τα σοβιέτ είναι οι πιο τέλειες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της εργατικής τάξης, αλλά ταυτόχρονα είναι τα όργανα της

δικτατορίας του προλεταριάτου στην οποία φανερά αντιτίθενται όλα τα αντιμπολσεβίκικα κόμματα.

Κατά συνέπεια, η συναίνεση του λαού στην πολιτική της προλεταριακής δικτατορίας δεν συνάγεται μονάχα από τον αριθμό των μελών του Μπολσεβίκικου κόμματος, αλλά επίσης από την ανάπτυξη και δραστηριότητα των τοπικών σοβιέτ όλης της Ρωσίας.

Σχετικά μ' αυτό, χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των αγροτών που δεν βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή της επανάστασης, και για τους οποίους πρωταρχική και αποκλειστική επιδίωξη ήταν η δήμευση της μεγάλης ιδιοκτησίας. Από την αρχή τα σοβιέτ των αντιπροσώπων των αγροτών δεν αποσκοπούσαν παρά να λυθεί το πρόβλημα της γής. Η χρεωκοπία της λύσης που δόθηκε από την Προσωρινή κυβέρνηση συνασπισμού στα πρώτα της βήματα έκανε τους αγρότες να στρέψουν την προσοχή τους στις κοινωνικές πτυχές του προβλήματος ωθούμενοι σ' αυτό από την συνεχή προπαγάνδα της αριστερής πτέρυγας των Σοσιαλεπαναστατών, από τους Μπολσεβίκους και την επιστροφή στα χωριά των επαναστατημένων στρατιωτών. Το παραδοσιακό κόμμα των αγροτών είναι το Σοσιαλεπαναστατικό κόμμα. Η μεγάλη αδρανής μάζα του αγροτικού πληθυσμού, της οποίας μοναδικό πρόβλημα ήταν η γη και η οποία δεν είχε μαχητικότητα ούτε πρωτοβουλία, αγνοούσε τα σοβιέτ. Αλλά οι χωρικοί που συμμετείχαν στα σοβιέτ πολύ γρήγορα συμφιλιώθηκαν με την ιδέα της δικτατορίας του προλεταριάτου, και έγιναν θερμοί υποστηρικτές της κυβέρνησης των σοβιέτ.

Στο γραφείο του επίτροπου της γεωργίας στην Πετρούπολη υπήρχε ένας χάρτης της Ρωσίας. Μπηγμένες καρφίτσες με κόκκινο κεφάλι δείχνανε η κάθε μία και ένα αγροτικό σοβιέτ.

Όταν για πρώτη φορά είδα αυτό το χάρτη κρεμασμένο στην παλιά λέσχη των αγροτών, τα κόκκινα σημαδάκια ήταν διασπαρμένα εδώ κι εκεί πάνω σε μια τεράστια έκταση κι ο αριθμός τους για μερικό καιρό δεν αυξήθηκε. Τους πρώτους οκτώ μήνες της επανάστασης υπήρχαν ολόκληρες επαρχίες όπου δεν υπήρχαν σοβιέτ παρά σε μια δυό μεγάλες πόλεις κι αραιά και που σε μερικά χωριά. Όμως, μετά την επανάσταση τον Οκτώβρη έβλεπε κανείς όλη την Ρωσία να γίνεται κόκκινη και σιγά-σιγά από χωριό σε χωριό, από επιτροπή σε επιτροπή, από επαρχία σε επαρχία διαδιδόταν η ιδέα του σχηματισμού των συμβουλίων των αγροτών.

Τον καιρό της μπολσεβίκικης επανάστασης θα μπορούσε να εκλεγεί μια Συντακτική Συνέλευση με πλειοψηφία εχθρική προς τα σοβιέτ, πράγμα αδύνατο ένα μήνα αργότερα. Παρευρέθηκα στην Πετρούπολη σε τρία πανρωσι-

κά συνέδρια των αγροτών. Οι παρόντες αντιπρόσωποι ανήκαν στη δεξιά πτέρυγα των Σοσιαλεπαναστατών. Οι συνελεύσεις τους (που ήταν πολύ ταραγμένες) γίνονταν υπό την προεδρία συντηρητικών του τύπου Αυξέντιεφ και του Πεσκάνωφ. Λίγες μέρες μετά έκαναν στροφή προς τα αριστερά, είχαν την προεδρία ψευτο-ριζοσπάστες του τύπου Τσέρνωφ. Λίγο αργότερα η πλειοψηφία έγινε τελείως ριζοσπαστική και η Μαρία Σπιρίντοβα εκλέχτηκε στην προεδρία. Τότε αποχώρησε η πλειοψηφία των συντηρητικών, σχηματίζοντας ένα συνέδριο διαφωνούντων που λίγο μετά εκφυλίστηκε, ενώ το κύριο σώμα έστειλε αντιπροσώπους στο μέγαρο Σμόλνυ για να ενωθούν με τα σοβιέτ.

Ετσι ήταν πάντα τα πράγματα. Και δεν θα ξεχάσω ποτέ το Συνέδριο των αγροτών που έγινε τέλος Νοέμβρη. Ο Τσερνώφ έδωσε μάχη για την προεδρία και την έχασε. Τότε έγινε κάτι θαυμάσιο. Μια γκρίζα πομπή εργατών γης τράβηξε για το Σμόλνυ. Στη σκοτεινιασμένη νύχτα περνάγανε τους κατάσπρους δρόμους τραγουδώντας, με την κόκκινη σημαία να πλαταγίζει στον παγωμένο αέρα του χειμώνα. Στο Σμόλνυ, εκατοντάδες εργάτες περίμεναν να καλωσορίσουν τους αδερφούς τους αγρότες. Στο μισοσκόταδο οι δύο πορείες, προχωρώντας η μία προς την άλλη συναντήθηκαν. Με κραυγές ανακούφισης και δάκρυα χαράς οι αγκαλιές των συντρόφων βρίσκανε η μία την άλλη.

ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ - ΟΙ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Τα σοβιέτ ψηφίζουν τους νόμους καθιερώνοντας βασικές αλλαγές στην οικονομία, αλλά για την εφαρμογή τους είναι αρμόδιες μόνο οι τοπικές οργανώσεις. Ετσι η δήμευση και η αναδιανομή της γης ανατέθηκαν σε αγροτικές επιτροπές αποτελούμενες από αγρότες εκλεγμένους από τους εργαζόμενους στη γη και με την προτροπή του πρίγκιπα Λβόφ, πρώτου προέδρου της Προσωρινής κυβέρνησης.

Βέβαια δεν μπορούσαν τότε να κάνουν τίποτα άλλο παρά να λύσουνε το πρόβλημα της γης, να διαιρέσουνε τις μεγάλες ιδιοκτησίες και να τις μοιράσουνε στους χωρικούς.

Ετσι, ο πρίγκιπας Λβόφ, κάλεσε τον αγροτικό πληθυσμό να εκλέξει επιτροπές ειδικά γι' αυτό τον σκοπό, των οποίων αντικειμενικός στόχος ήταν, όχι μόνο να μελετήσουν τις ανάγκες της γεωργίας, αλλά επίσης να εξετά-

Ο Λένιν και ο Τρότσκι στη διαδικασία για τη διακήρυξη
επίσης της επανάστασης στις 7 Νοεμβρίου 1919

σουν και να προσδιορίσουν την αξία της αγροτικής ιδιοκτησίας.

Ωστόσο, όταν αυτές οι επιτροπές προσπάθησαν να λειτουργήσουν, οι γαιοκτήμονες τις εμπόδιζαν.

Κάτω απ'αυτές τις συνθήκες, όταν τα σοβιέτ πήραν την εξουσία τον Οκτώβρη, το πρώτο τους μέτρο ήταν να δημοσιεύσουν διάταγμα σχετικό με τη γη. Προχώρησαν έτσι στην πραγματοποίηση ενός σχεδίου, όχι της απόλυτης έμπνευσης των Μπολσεβίκων, αλλά στην εφαρμογή ενός προγράμματος επεξεργασμένου με βάση τις απαιτήσεις εκατομμυρίων χωρικών. Το διάταγμα καταργούσε για πάντα το δικαίωμα ατομικής ιδιοκτησίας στη γη και στις πηγές φυσικού πλούτου της Ρωσίας και ανέθεσε στις επιτροπές να μοιράσουν τη γη στους χωρικούς όσο το θέμα δεν είχε οριστικά λυθεί από την Συντακτική Συνέλευση. Όταν η Συντακτική Συνέλευση διαλύθηκε, το διάταγμα έγινε οριστικό. Αν εξαιρέσει κανείς μερικές γενικές αναφορές και ένα μέρος του διατάγματος σχετικό με την μετακίνηση πληθυσμών, που προτάθηκε σαν λύση για τους τόπους όπου ο πληθυσμός ήταν υπερβολικά αυξημένος, τα ειδικότερα θέματα της δήμευσης και της διανομής της γης αφέθηκαν εξ ολοκλήρου στην πρωτοβουλία των τοπικών επιτροπών.

Ο Καλαγαίεφ, ο πρώτος επίτροπος για την γεωργία, δημοσίευσε και σειρά κανονισμούς για να χρησιμοποιηθούν σαν πρακτικός οδηγός από τους αγρότες στη δράση τους. Ο Λένιν, ωστόσο, σε ένα λόγο του προς την κεντρική εκτελεστική επιτροπή, πρότρεψε την κυβέρνηση να αφήσει τους χωρικούς να λύσουν ελεύθεροι τις υποθέσεις τους με επαναστατικά μέσα, προτρέποντας τους φτωχούς χωρικούς να ενωθούν για να αντιμετωπίσουν τους πλούσιους. "Οργανωθείτε έτσι" - τους έλεγε - "ώστε ένας πλούσιος χωρικός να συναντάει την αντίθεση δέκα φτωχών". Φυσικά, κανείς χωρικός δεν μπορούσε να κάνει τη γη ιδιοκτησία του, αλλά μπορούσε να πάρει το κομμάτι που επιθυμούσε και να το καλλιεργήσει σα δικό του. Ωστόσο η πολιτική της κυβέρνησης απέβλεπε, μέσω των τοπικών επιτροπών, να καταπολεμηθεί αυτή η τάση. Οι χωρικοί που θέλανε τη γη σαν ιδιοκτήτες ήταν ελεύθεροι να το κάνουν, μόνο που σ'αυτή την περίπτωση δεν παίρνουνε καμιά κυβερνητική βοήθεια. Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, αντίθετα, παίρνανε πιστώσεις, σπόρους, εργαλεία και σύγχρονη τεχνική καθοδήγηση. Σε κάθε αγροτική επιτροπή ήταν προσαρτημένοι αγρονόμοι, υδραυλικοί, γεωπόνοι και για να συντονίζεται η δράση όλων των τοπικών οργανισμών εκλέγανε ένα κεντρικό όργανο, την "κεντρική αγροτική επιτροπή", που βρίσκονταν στην πρωτεύουσα και είχε απ'ευθείας επαφή με το υπουργείο γεωργίας.

Στη Ρωσία οι συνδικαλιστικές εργατικές οργανώσεις, σαν κι αυτές που

σήμερα υπάρχουν, έχουν λιγότερο από είκοσι χρόνια ζωής. Πριν την επανάσταση του 1905 η συνδικαλιστική οργάνωση των εργατών ήταν ελάχιστα ανεπτυγμένη και απαγορευόταν από τον νόμο. Στη διάρκεια της επανάστασης του 1905 τα μέλη των επαγγελματικών συνδικαλιστικών οργανώσεων ήταν 50.000 περίπου, μα η αντίδραση του 1906 τις διέλυσε με εξαιρετική βιαιότητα. Οι ρωσικές οργανώσεις γνώρισαν μια επίπλαστη ανάπτυξη. Συστάθηκαν από διανοούμενους που μετά από μια επιστημονική μελέτη των εργατικών οργανώσεων άλλων χωρών έφτιαξαν στα χαρτιά τα σχέδια της ιδανικής εργατικής ομοσπονδίας (συνδυασμός γαλλικού συνδικάτου και οργανώσεων γερμανικού τύπου) και τάβαζαν σε εφαρμογή στη Ρωσία. Οι Ρώσικες οργανώσεις έχουν ένα βιομηχανικό χαρακτήρα και είναι πάρα πολύ πλατιές. Για παράδειγμα, τόσο οι εργάτες ενός εργοστάσιου κανονιών, όσο και οι ξυλουργοί κατασκευαστές αμαξών μεταφοράς των κανονιών, είναι μέλη της ομοσπονδίας των μεταλλουργών.

Στους πρώτους τρεις μήνες της επανάστασης, ο αριθμός των οργανωμένων συνδικαλιστικά εργατών ήταν περισσότερος από 200.000. Πέντε μήνες αργότερα κόντευε τα 3 εκατομμύρια. Όπως γίνεται παντού, οι οργανώσεις προσπαθούσαν να αυξηθούν οι μισθοί, να μειωθεί το ωράριο και να γίνουν καλύτερες οι συνθήκες δουλειάς. Απαιτούσαν ένα γραφείο διαιτησίας και αντιπροσώπευση στο υπουργείο εργασίας της Προσωρινής Κυβέρνησης.

Ομως αυτό δεν ήταν αρκετό για τους Ρώσους επαναστατημένους εργάτες.

Αν και ένας μεγάλος αριθμός τους εντάχθηκε στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, πολυάριθμοι εργάτες δε βλέπανε για ποιό λόγο να οργανωθούν αφού ο αγώνας μεταξύ των μαζών και των βιομηχάνων γινόταν από τις ομοσπονδίες με τρόπο αργό και συγκεχυμένο. Όπως έγινε και με τις στρατιωτικές επιτροπές στον πόλεμο, η συγκρότηση των οργανώσεων γινότανε με τέτοιο τρόπο ώστε να καταλήγουν σε μια πολιτική εμπνευσμένη από αντιδραστικά στοιχεία που θέλανε να φρενάρουν τον έντονο ρυθμό της ζωής των πλατιών μαζών. Ετσι, στην εποχή της μπολσεβίκικης επανάστασης η κεντρική επιτροπή των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργατών στα τηλέφωνα, των υπαλλήλων στα ταχυδρομεία, τα τηλεγραφεία και τους σιδηρόδρομους έκανε απεργία ενάντια στου μπολσεβίκους που βρίσκονταν στο Σμόλνυ και για μιά ολόκληρη περίοδο τους απομόνωσε από την υπόλοιπη Ρωσία. Ολα αυτά, παρά το γεγονός ότι η πλειοψηφία των επαναστατών εργατών που συγκατέστησαν συνελεύσεις και καταδίκασαν την πολιτική των παλιών ηγετών εκλέγοντας νέες επιτροπές.

ΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ

Όταν έγινε η επανάσταση του Μάρτη, οι ιδιοκτήτες και οι διευθυντές πολλών βιομηχανικών συγκροτημάτων ή τα εγκατέλειψαν ή απομακρύνθηκαν από τους εργάτες. Έτσι έγινε ιδιαίτερα με τις κρατικές επιχειρήσεις που είχαν ανατεθεί σε υπεύθυνους υπάλληλους του τσάρου. Χωρίς διευθυντές, χωρίς επίβλεψη και πολύ συχνά χωρίς μηχανικούς και διοικητικούς υπαλλήλους οι εργάτες βρέθηκαν στο δίλημμα ή να αναλάβουν μόνοι τους την παραγωγή ή να πεθάνουν από την πείνα. Έτσι εξέλεξαν μια επιτροπή με έναν αντιπρόσωπο για κάθε τμήμα του εργοστασίου, που δουλειά της θα ήταν η συνέχιση της παραγωγής. Στην αρχή τα πράγματα φαινόταντο απελπιστικά. Βέβαια, μπορούσαν να συντονίσουν τη λειτουργία στα διάφορα τμήματα, όμως η έλλειψη τεχνικής κατάρτισης των εργατών οδηγούσε συχνά σε καταστροφικά αποτελέσματα.

Κάπως έτσι ήταν τα πράγματα όταν σε μία συνέλευση ενός εργοστασίου, ένας εργάτης σηκώθηκε και είπε: "Σύντροφοι, γιατί σπάμε το κεφάλι μας; Στο θέμα του τεχνικού προσωπικού δεν υπάρχει καμία δυσκολία. Για θυμηθείτε. Το αφεντικό δεν ήταν τεχνικός, δεν είχε γνώσεις χημικού ή μηχανικού κι ούτε καν διοικητικές. Ο ρόλος του δεν ήταν παρά ο ρόλος του αφεντικού. Όταν είχε ανάγκη τεχνικής βοήθειας, πλήρωνε τους ανθρώπους που μπορούσαν να του δώσουν τις κατάλληλες γνώσεις. Ε, λοιπόν, τώρα τα αφεντικά είμαστε εμείς. Θα πληρώνουμε μηχανικούς και διαχειριστές που θα δουλεύουν για μας".

Στις κρατικές επιχειρήσεις το πρόβλημα ήταν σχετικά απλό, γιατί η επανάσταση είχε αυτόματα διώξει το "αφεντικό" και κανείς δεν το αντικατέστησε. Όταν όμως οι εργοστασιακές επιτροπές επεκτάθηκαν και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, τους έγινε ύπουλη πολεμική από τους ιδιοκτήτες, οι περισσότεροι από τους οποίους είχαν κάνει συμφωνίες με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι εσωτερικές (εργοστασιακές) επιτροπές ήταν κι εκεί το αποτέλεσμα μιας αναγκαιότητας.

Μετά τους τρεις πρώτους μήνες της επανάστασης, στη διάρκεια των οποίων οι αστοί και οι εργατικές οργανώσεις είχαν μια συνεργασία ουτοπικής αρμονίας, οι βιομήχανοι άρχισαν να τρομάζουν από την εξουσία και τις αυξανόμενες απαιτήσεις των εργατικών οργανώσεων, όπως και οι γαιοκτήμονες που κυριεύτηκαν από φόβο μπροστά στις νέες συνθήκες στον αγροτικό το-

μέα, τους ηγέτες των σοβιέτ και τις επιτροπές των στρατιωτών... Στα μισά περίπου του Ιούνη άρχισε μια καμπάνια λιγότερο ή περισσότερο συνειδητή όλης της αστικής τάξης που αποσκοπούσε να σταματήσει την επανάσταση και να διαλύσει τις δημοκρατικές οργανώσεις.

Οι βιομήχανοι σχεδίαζαν να συντρίψουν στο ξεκίνημα τους τα πάντα, από τις εσωτερικές εργοστασιακές επιτροπές μέχρι τα σοβιέτ. Ο στρατός στερμένος από όπλα, πολεμοφόδια και τροφές αποδιοργανώθηκε. Πόλεις που κατείχε δόθηκαν στους Γερμανούς, όπως για παράδειγμα η Ρήγα. Στις επαρχίες συμβούλευαν τους αγρότες να κρύβουν σιτηρά, προκαλώντας αναταραχές τέτοιες, που θα ήταν ένα θαυμάσιο πρόσχημα για να επέμβουν οι Κοζάκοι και ν' αποκαταστήσουν την τάξη.

Στον τομέα της βιομηχανίας, τον πιο σημαντικό από όλους, έκαναν σαμποτάζ στις μηχανές και γενικά στην παραγωγή μπούκοτάρησαν τις μεταφορές και γενικά προσπάθησαν με χίλιους δυό τρόπους να κάνουν ζημιές στα ορυχεία του κάρβουνου, των μετάλλων και τις άλλες πηγές πρώτων υλών. Κάνανε ότι τους ήταν δυνατό για να υπονομευθεί κάθε δραστηριότητα στις επιχειρήσεις και να ξαναφέρουν τους εργάτες κάτω από τα δεσμά της παλιάς οικονομικής κυριαρχίας.

Ετσι οι εργαζόμενοι βρέθηκαν στην ανάγκη να αμυνθούν. Σχηματίστηκαν οι εσωτερικές επιτροπές στα εργοστάσια. Μπορεί οι Ρώσοι εργάτες να έκαναν λάθη, μπορεί καμιά φορά να έπαιρναν αστείες πρωτοβουλίες, οπότε σε όλον τον κόσμο διαδίδονταν με ευχαρίστηση ότι και αυτοί ζητάνε απίθανους μισθούς, προσπαθούν να εφαρμόσουν πολύπλοκες επιστημονικές μεθόδους χωρίς να έχουν μια στοιχειώδη εμπειρία, κι ακόμα σε ορισμένες περιπτώσεις ζητάγαν από τα αφεντικά να επιστρέψουν στα εργοστάσια και να αναλάβουν την διοίκησή τους.

Όμως τέτοιες περιπτώσεις ήταν σπάνιες. Στην πλειοψηφία των επιχειρήσεων οι εργάτες βρίσκανε μόνοι τους τρόποι να διευθύνουν τα εργοστάσια χωρίς τα αφεντικά.

Αν οι ιδιοκτήτες προσπαθούσαν ν' αποκρύψουν παραγγελίες ή να πλαστογραφήσουν τα βιβλία, οι επιτροπές ψάχνανε και βρίσκανε τρόπους για να ελέγχονται τα βιβλία. Αν οι ιδιοκτήτες προσπαθούσαν να μην πηγαίνουν καλά οι δουλειές, οι εργοστασιακές επιτροπές αυξάνανε την επαγρύπνηση, ώστε να μην μπαίνει ή να μην βγαίνει τίποτα στα εργοστάσια χωρίς έλεγχο.

Όταν τα εργοστάσια κόντευαν να κλείσουν από έλλειψη καυσίμων η πρώτων υλών κλπ, οι εργοστασιακές επιτροπές έστελναν απεσταλμένους σε όλη τη Ρωσία, στα ορυχεία, τις πετρελαιοπηγές και τις βαμβακοφυτείες της

Κριμαίας. Για να πουλήσουν τα προϊόντα τους έστειναν ειδικούς αντιπροσώπους. Καθώς οι σιδηρόδρομοι παρουσίαζαν πολλές ελλείψεις στη λειτουργία τους, έκαναν συμφωνίες με τις ομοσπονδίες των σιδηροδρομικών υπαλλήλων για να εξασφαλίσουν τα μεταφορικά μέσα. Για να αντιμετωπίσουν τους απεργοσπάστες επιφορτίστηκαν οι ίδιες οι επιτροπές με τα προβλήματα τα σχετικά με την πρόσληψη και την απόλυση προσωπικού.

Ετσι, οι εσωτερικές εργοστασιακές επιτροπές που παρουσιάστηκαν σαν διέξοδος απ' το τοτινό ρωσικό χάος, αναγκάστηκαν από την πίεση των πραγμάτων να μάθουν να διαχειρίζονται τις επιχειρήσεις με τρόπο που, όποτε έμπαινε θέμα, οι εργαζόμενοι, χωρίς μεγάλες δυσχέρειες, μπόρεσαν να αναλάβουν τον έλεγχο.

Σαν παράδειγμα συνεργασίας των μαζών μπορεί να αναφέρει κανείς τις 200.000 τόννους κάρβουνου, που πάρθηκαν από τα αποθέματα του στόλου της Βαλτικής και στάλθηκαν από τις επιτροπές των ναυτών στη Πετρούπολη για να συνεχίσουν να δουλεύουν τα εργοστάσια τότε που υπήρχε έλλειψη κάρβουνου.

Οι εγκαταστάσεις Ομπισόφ, μεταλλουργικές επιχειρήσεις για το πολεμικό ναυτικό, είχαν σαν πρόεδρο της της εσωτερικής επιτροπής κάποιον Πετρόφσκι, ρωσοαμερικάνο και αρκετά γνωστό στην Αμερική σαν αναρχικό. Μια μέρα, ο επικεφαλής του τμήματος κατασκευής τορπιλλών είπε στον Πετρόφσκι ότι το τμήμα του θα σταμάταγε επειδή δεν είχαν πια κάτι μικρούς σωλήνες, που ήταν απαραίτητοι για να γίνουν οι τορπίλλες, κι ότι το εργοστάσιο που τους προμήθευε αυτά τα σωληνάκια είχε εδώ και τρεις μήνες πουλήσει προκαταβολικά όλα του τα προϊόντα. Το κλείσιμο του τμήματος των τορπιλλών είχε σαν επακόλουθο 400 εργάτες να μείνουν άνεργοι. "Θα βρούμε" είπε ο Πετρόφσκι και πήγε κατευθείαν στο εργοστάσιο που παρασκεύαζε τους μικρούς σωλήνες. Αντί να βρεί τον διευθυντή πήγε στον πρόεδρο της εσωτερικής επιτροπής "Σύντροφε" του είπε, "αν σε δυό μέρες δεν βρούμε τέτοια σωληνάκια, θα σταματήσουμε να βγάζουμε τορπίλλες και 400 εργάτες θα μείνουν χωρίς δουλειά".

Ο πρόεδρος της επιτροπής έψαξε τα βιβλία και ανακάλυψε πως μερικές χιλιάδες σωλήνες είχαν κρατηθεί από τρεις γειτονικές επιχειρήσεις. Μαζί με τον Πετρόφσκι πήγανε στα εργοστάσια και ήρθανε σε επαφή με τις εσωτερικές επιτροπές. Διαπιστώθηκε ότι σε δύο εργοστάσια οι σωλήνες δεν ήταν απαραίτητοι στο άμεσο μέλλον. Την επόμενη μέρα το εργοστάσιο Ομπισόφ είχε στη διαθεσή του το απαραίτητο υλικό και το τμήμα τορπιλλών δεν σταμάτησε.

Τα σοβιέτ των στρατιωτών ήταν αυτά που στήριξαν την επανάσταση και έπαιξαν αναντικατάστατο ρόλο στη νίκη στον εμφύλιο

Στο Νοβκορόντ υπήρχε ένα εργοστάσιο υφασμάτων. Όταν άρχισε η επανάσταση, ο ιδιοκτήτης δήλωσε "η κατάσταση είναι θολή. Όσο διαρκεί η επανάσταση δεν μπορούμε να έχουμε κανένα κέρδος. Θα διακόψουμε λοιπόν τις δουλειές μέχρι ώσπου τα πράγματα να ξεκαθαρίσουνε". Έτσι κι έγινε και το προσωπικό των γραφείων, οι χημικοί, οι μηχανικοί κλπ, πήραν το τραίνο για την Πετρούπολη. Αλλά την άλλη μέρα οι εργάτες ξανάνοιξαν το εργοστάσιο. Αυτοί οι εργάτες αγνοούσαν ίσως λίγο περισσότερο από τη μεγάλη πλειοψηφία των υπολοίπων τις διαδικασίες παραγωγής, διεύθυνσης και πώλησης. Ορισαν μία εσωτερική επιτροπή κι έχοντας ανακαλύψει κρυμμένα αποθέματα καυσίμων και πρώτων υλών, ξανάρχισαν την κατασκευή των υφασμάτων.

Μη ξέροντας στην αρχή τι να κάνουνε τα υφάσματα που φτιάχνουν, τα έπαιρναν για τους εαυτούς τους και τις οικογενειές τους. Μετά, επειδή μερικοί αργαλιοί ήθελαν φτιάξιμο, έστειλαν μία αντιπροσωπεία σ' ένα γειτονικό εργαστήριο για να διαπραγματευθεί την ανταλλαγή τεχνικής βοήθειας με υφάσματα. Μετά από αυτό έκαναν μια συμφωνία με τον τοπικό συνεταιρισμό αλλάζοντας τα πλεκτά τους με τρόφιμα κι έφτασαν μέχρι το Χάρκοβο προκειμένου ν' ανταλλάξουν υφάσματα με καύσιμα. Σε συνεννόηση με την ομοσπονδία σιδηροδρομικών βρήκαν μεταφορικά μέσα. Για να μην τα πολυλογούμε, στο τέλος είχαν κατακλύσει την τοπική αγορά με πανικά αλλά βρέθηκαν εμπρός σ' ένα πρόβλημα που δεν μπορούσαν να λύσουν με τα προϊόντα τους: το νοίκι. Ήταν η τότε η εποχή της Προσωρινής κυβέρνησης και υπήρχαν ακόμη μεγαλοϊδιοκτήτες ακινήτων. Το νοίκι έπρεπε να πληρωθεί σε μετρητά. Φόρτωσαν τότε ένα τρένο με υφάσματα και το έστειλαν μ' ένα μέλος της επιτροπής τους στη Μόσχα.

Αυτός άφησε το τρένο στο σταθμό κι άρχισε να ψάχνει την πόλη. Μπήκε σ' ένα ραφείο και ρώτησε αν είχανε ανάγκη από πανιά.

-Πόσα έχεις; Ρώτησε ο ράφτης.

-Ένα ολόκληρο τρένο.

-Πόσα θέλεις;

-Δεν ξέρω. Εσείς πόσα δίνετε συνήθως;

Ο ράφτης έδωσε ένα πολύ μικρό ποσό και το μέλος της επιτροπής που ποτέ δεν είχε ξαναπιάσει τόσα λεφτά στα χέρια του, γύρισε ευτυχισμένος στο Νοβκορόντ. Και η υπόθεση όμως του νοικιού είχε κιόλας κανονιστεί από την εσωτερική επιτροπή που είχε διαθέσει με τέτοιο τρόπο τα πλεονάσματα, ώστε όλοι οι εργάτες να μπορέσουν να πληρώσουν το νοίκι.

Με τέτοιο τρόπο σ' όλη τη Ρωσία οι εργάτες αποκτούσαν τις απαραίτητες γνώσεις των βασικών αρχών της βιομηχανικής παραγωγής και της διανο-

μής των προϊόντων. Έτσι μπόρεσαν μετά την επανάσταση του Νοέμβρη να παίξουν το ρόλο τους στο μηχανισμό του εργατικού ελέγχου.

Τον Ιούνιο του 1917 έγινε το πρώτο συνέδριο των αντιπροσώπων των εσωτερικών εργοστασιακών επιτροπών. Εκείνη την εποχή ελάχιστες επιτροπές υπήρχαν έξω από την Πετρούπολη. Ωστόσο, το συνέδριο ήταν πολύ σημαντικό. Αντιπρόσωποι ήταν στη μεγάλη πλειοψηφία τους μπολσεβίκοι, αλλά επίσης διάφοροι συνδικαλιστές και αναρχικοί. Το βασικό θέμα των συζητήσεων ήταν μια διαμαρτυρία για την τακτική που ακολουθούσαν οι ομοσπονδίες. Στον πολιτικό τομέα οι μπολσεβίκοι επαγγέλαβαν ότι κανένας σοσιαλιστής δεν έπρεπε να συμμετέχει με τους αστούς σε μια κυβέρνηση συνασπισμού. Όσον αφορά τη βιομηχανία, το συνέδριο τήρησε την ίδια στάση. Μ' άλλα λόγια, η αστική τάξη και οι εργαζόμενοι δεν είχαν κανένα κοινό συμφέρον. Κανένας συνειδητός εργάτης δεν θα έπρεπε να είναι μέλος μιας επιτροπής δικαιοσύνης ή συμβιβασμού, και η παρουσία του σε μια τέτοια επιτροπή ήταν δικαιολογημένη μόνο για να κάνει γνωστές στους βιομηχάνους τις απαιτήσεις των εργατών. Καμιά συμφωνία μεταξύ καπιταλιστών και εργατών. Η βιομηχανική παραγωγή έπρεπε να ελέγχεται απόλυτα από τους εργαζόμενους.

Παλιότερα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είχαν πολεμήσει πεισματικά τις εργοστασιακές εσωτερικές επιτροπές. Η ανάπτυξη όμως των επιτροπών ισχυροποιούσε και άπλωνε την εξουσία τους, γιατί είχαν τις ρίζες τους στην καρδιά των εργοστασίων. Πολλοί εργάτες δεν βλέπανε το λόγο να μπουνέ σε μια ομοσπονδία, όλοι όμως συμμετείχαν στην επιλογή της εσωτερικής επιτροπής, που είχε τον άμεσο έλεγχο της εργασίας. Από την άλλη μεριά οι επιτροπές αναγνώριζαν την αξία των ομοσπονδιών και δεν δέχονταν κανένα καινούργιο εργάτη, αν δεν ήταν συνδικαλισμένος. Η εφαρμογή των διατάξεων των διαφόρων ομοσπονδιών είχε ανατεθεί στις εσωτερικές επιτροπές. Σήμερα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι επιτροπές εργάζονται σε πλήρη αρμονία κάθε μια στον τομέα της.

Ο ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στο βιομηχανικό τομέα η ατομική ιδιοκτησία δεν είχε ακόμη καταργηθεί στη Ρωσία. Οι ιδιοκτήτες πολλών εργοστασίων διατηρούν τους τίτλους της ιδιοκτησίας τους κι έχουν ένα μικρό κέρδος από το επενδυμένο κεφάλαιο, αλλά με τον όρο να συμβάλλουν στην καλή λειτουργία και επέκταση της επιχείρησης. Έχουν ωστόσο παραμεριστεί από την διεύθυνση κι αν θελήσουν να απολύσουν εργάτες ή να παρακωλύσουν την εργασία, απαλλοτριώνονται

αμέσως. Σ' όλες τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι συνθήκες εργασίας, τα ωράρια και ο μισθός είναι τα ίδια.

Η αιτία που επιζεί μια κατάσταση ημικαπιταλισμού σε μια προλεταριακή χώρα, είναι ότι η Ρωσία, όντας υποανάπτυκτη οικονομικά και περικυκλωμένη από καπιταλιστικά κράτη καλά οργανωμένα, έχει άμεση ανάγκη μιας επέκτασης της βιομηχανικής της παραγωγής για να μπορέσει ν' αντισταθεί στις πιέσεις της ξένης βιομηχανίας.

Το όργανο με το οποίο το κράτος εξασκεί τον έλεγχο του στη βιομηχανία, όπως επίσης και στην παραγωγική εργασία, ονομάζεται Συμβούλιο Ελέγχου των εργαζομένων.

Αυτό το κεντρικό συμβούλιο που εδρεύει στην πρωτεύουσα αποτελείται από αντιπροσώπους εκλεγμένους από τα τοπικά συμβούλια εργατικού ελέγχου που έχουν συσταθεί με την σειρά τους απ' τα μέλη των εσωτερικών επιτροπών, των επαγγελματικών συνδικάτων, των μηχανικών, των τεχνικών και των ειδικών. Μια κεντρική εκτελεστική επιτροπή ασχολείται με τις υποθέσεις κάθε κράτους της Σοβιετικής Ένωσης. Αποτελείται κυρίως από απλούς εργαζόμενους που στη πλειοψηφία τους είναι εργάτες άλλων κρατών, έτσι ώστε να μην επηρεάζουν τη λειτουργία της ιδιαίτερα συμφέροντα.

Τα τοπικά συμβούλια αναφέρουν στο πανρωσικό συνέδριο τις περιπτώσεις κατάσχεσης επιχειρήσεων, το πληροφορούν για την ποσότητα καυσίμων, πρώτων υλών, μέσων μεταφοράς και εργατικού δυναμικού, που έχει ανάγκη ο τομέας τους και καθοδηγούν τους εργάτες στη μάθηση της διαχείρισης των επιχειρήσεων τους.

Το πανρωσικό συνέδριο είναι αρμόδιο για την κατάσχεση των επιχειρήσεων και την ισόρροπη διανομή των πρώτων υλών κατά περιφέρεια.

Από το συμβούλιο εργατικού ελέγχου εξαρτάται το ταμείο ασφαλίσεων. Οι εργάτες ασφαλίζονται για περιπτώσεις ανεργίας, αρρώστιας, γηρατειών και θανάτου. Τα ασφάλιστρα πληρώνονται από τους ιδιοκτήτες, είτε πρόκειται για ιδιώτη είτε για το κράτος. Ο εργάτης πληρώνεται πάντοτε με ποσό ίσο με το μισθό του.

Στο σοσιαλιστικό κράτος, το σύστημα μισθοδοσίας διατηρείται. Είναι μια αναγκαία προσαρμογή στον καπιταλιστικό κόσμο, αλλά βάζει ταυτόχρονα σε λειτουργία το μηχανισμό εξαφανισής του. Πολύ περισσότερο που όλο το σύστημα λειτουργεί υπό τον έλεγχο των ίδιων των εργατών.

Ο Λένιν είπε πολύ καθαρά, ότι θεωρεί την ύπαρξη καπιταλιστών σαν ένα βήμα προς τα πίσω, σαν μια ήττα της επανάστασης, προσθέτοντας ότι είναι αναγκαίο να διατηρηθεί ένα τέτοιο σύστημα όσο καιρό οι εργάτες δεν έχουν

φτάσει σ' ένα βαθμό αυτοοργάνωσης και αυτοπειθαρχίας, τέτοιο που να επιτρέπει να φτάσουν σ' ένα συναγωνίσιμο επίπεδο με την καπιταλιστική βιομηχανία.

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η ρωσική δημοκρατία των σοβιέτ, όπως το έχει αποδείξει ο Λένιν, δεν τείνει σ' ένα από τα διάφορα είδη πολιτικής διακυβέρνησης, αλλά προς μια αληθινή δημοκρατία. Ο Λένιν έχει προχωρήσει ώστε να προβλέψει ένα μετασχηματισμό των σοβιέτ σε οικονομικά όργανα με χαρακτήρα καθαρά διοικητικό.

Το πρωτότυπο αυτού του μελλοντικού κοινοβουλίου υπάρχει ήδη στη Ρωσία. Ονομάζεται ανώτατο συμβούλιο δημόσιας οικονομίας κι έχει σχηματιστεί από αντιπροσώπους των πιο σημαντικών επιτροπών για τη γη και του συμβουλίου για τον εργατικό έλεγχο.

Αυτό το συμβούλιο έχει την ευθύνη της οικονομικής ζωής της χώρας, της διεύθυνσης και του ελέγχου του ρυθμού της παραγωγής, της διοίκησης, των φυσικών πόρων που ανήκουν στην κυβέρνηση και την επίβλεψη των εισαγωγών και των εξαγωγών.

Είναι αρμόδιο για την ίδρυση νέων βιομηχανιών, να διαπραγματεύεται την κατασκευή νέων σιδηροδρομικών και οδικών δικτύων, να εκμεταλλεύεται νέα ορυχεία, να κατασκευάζει νέες φάμπρικες και να εκμεταλλεύεται τις υδάτινες πηγές.

Η εκτελεστική επιτροπή του συμβουλίου αποτελείται από 50 μέλη και καθένα ασχολείται μ' έναν από τους πενήντα κλάδους της οικονομικής ζωής της χώρας, όπως πχ οι σιδηρόδρομοι, η γεωργία κλπ. Τα μέλη της επιτροπής εκλέγονται με τον ακόλουθο τρόπο: Οι διάφορες επαγγελματικές οργανώσεις -όπως το Ινστιτούτο των μηχανικών ορυχείων- υποδεικνύουν τα καλύτερα στελέχη τους και οι αντιπρόσωποι των αγροτικών επιτροπών, μαζί με τα όργανα του εργατικού ελέγχου, εκλέγουν απ' αυτούς τους υποψήφιους. Τα πενήντα μέλη του συμβουλίου διευθύνουν καθένα ένα γραφείο και βοηθούνται από τεχνικές επιτροπές ειδικευμένες σε καθένα απ' τους διαφορετικούς κλάδους. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου παρευρίσκονται αντιπρόσωποι των σοβιέτ, των υπουργείων εργασίας, εμπορίου, βιομηχανίας, οικονομικών, αντιπρόσωποι των εργοστασιακών εσωτερικών επιτροπών, των σοβιέτ των

αγροτών, των συνεταιρισμών.

Σ' αυτό το γραφείο παρουσιάζουν τις μελέτες.

Ας υποθέσουμε ότι πρόκειται για τη μελέτη μιας σιδηροδρομικής γραμμής απ' το Νοβγκορόντ στη Μόσχα. Δίνουμε τη μελέτη στον επίτροπο που ασχολείται με τους σιδηροδρόμους. Αν αυτός την απορρίψει, η μελέτη πηγαίνει σ' ένα γραφείο αποφάσεων. Αν αυτό τη δεχτεί, απευθύνεται στις τεχνικές επιτροπές του και τις επικφορτίζει να ασχοληθούν με τα προβλήματα της αρμοδιότητάς τους.

Άλλες επιτροπές με εκπροσώπους των μεταλλουργικών οργανώσεων φτιάχνουν τον προϋπολογισμό.

Θέτουν εν συνεχεία το πρόβλημα στους αντιπροσώπους των τοπικών αγροτικών και εργατικών οργανώσεων. "Είναι αναγκαία η κατασκευή του σιδηρόδρομου: Πόση θα είναι η κυκλοφορία επιβατών, καυσίμων, πρώτων υλών, επεξεργασμένων προϊόντων και αγροτικών μηχανών;"

Μ' άλλα λόγια, στον οικονομικό τομέα δεν γίνεται καμιά νέα επιχείρηση, αν ο λαός δεν αισθάνεται την ανάγκη της. Κοιτάνε να ικανοποιήσουν κατ' αρχάς τις πιο επείγουσες ανάγκες.

Απ' τον Δεκέμβρη του 1917, ενώ η Ρωσία ήταν χίλια κομμάτια κι έκανε πόλεμο μ' όλες τις χώρες του κόσμου, είχαν κατατεθεί τέτοιες μελέτες και προχώρησαν στην εκτέλεσή τους. Για παράδειγμα υπήρξε πρόταση κατασκευής ενός σιδηροδρομικού δικτύου που να εξυπηρετεί τα 300 ορυχεία των Ουραλίων και να χρησιμοποιηθούν οι 6 μεγάλοι ποταμοί της βόρειας Ρωσίας για να τροφοδοτηθεί με ενέργεια, φως και θερμότητα μια μεγάλη έκταση της χώρας.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η ρώσικη επανάσταση θάχε νικηθεί αν δε υπήρχαν από πριν δημοκρατικές οργανώσεις. Το συνηθισμένο εμπορικό δίκτυο διανομής θάχε πλήρως αποδιοργανωθεί. Μόνο χάρη στους συνεταιρισμούς κατανάλωσης μπόρεσε ο λαός να εφοδιαστεί με τρόφιμα. Το ήδη κατερωμένο σύστημα υιοθετήθηκε ύστερα απ' τις κοινότητες και την κυβέρνηση.

Πριν την επανάσταση, οι συνεταιριστικοί οργανισμοί είχαν πάνω από 12 εκατομμύρια μέλη. Ο συνεταιρισμός είναι κάτι φυσιολογικό στη Ρωσία και υπάρχει παράδοση αιώνων κοινοτικής ζωής. Στα εργοστάσια Πουτίλοφ, όπου

εργάζονταν περισσότεροι από 14.000 εργάτες, ο συνεταιρισμός εφοδίαζε με τρόφιμα, κατοικία, ακόμα και ενδύματα, περισσότερα από 100.000 πρόσωπα. Αυτοί που σκέφτονται ότι στη Ρωσία υπάρχει ακυβερνησία, επειδή η εξουσία δεν είναι τυπικά συγκεντρωτική, ξεχνάνε αυτή τη συνεταιριστική τάση των Ρώσων. Βλέπουν τη σημερινή Ρωσία κάτι σαν ένα είδος επιτροπής γεμάτης δουλοπρέπεια, που έχει την έδρα της στη Μόσχα, η οποία διοικείται με τυραννικό τρόπο από τον Λένιν και τον Τρότσκι και τη υπερασπίζουν μισθοφόροι κόκκινοι φουροί.

Η αλήθεια; Ακριβώς το αντίθετο.

Η οργάνωση, που το περίγραμμά της έδωσα υπάρχει σχεδόν σε όλες τις κοινότητες. Αν ένα σημαντικό τμήμα της Ρωσίας ήταν αληθινά αντίθετο με την κυβέρνηση των σοβιέτ, τα σοβιέτ δεν θάχαν ούτε μιας ώρας ζωή.

Αυτοί που κάνουν κριτική στο σύστημα των σοβιέτ γκρινιάζουν αυτές τις μέρες για ένα άρθρο του Λένιν που δημοσιεύτηκε στην Πράβντα τον Απρίλη και ξαναβγήκε τώρα στη μπροσούρα "Τα σοβιέτ επί το έργον". Ο μεγάλος προλεταριακός ηγέτης λέει με αυτό το άρθρο στους εργάτες, ότι πρέπει να σταματήσουν τις πολυλογίες, να σταματήσουν να κάνουν απεργίες, να μην κλέβουν και τους καλεί να κρατήσουν μια αυστηρή πειθαρχία και ν' αυξήσουν την παραγωγή.

Εγκωμιάζει το σύστημα Ταίηλορ της επιστημονικής οργάνωσης εργασίας, εξηγεί την έλλειψη πείρας και κατάρτισης των ρωσικών μαζών, αναλύει τις αιτίες του χάους που υπάρχει στη βιομηχανία και τη γεωργία. Το προλεταριάτο, νικητής στον αγώνα του ενάντια στην αστική τάξη, πρέπει τώρα να συγκεντρώσει όλη την προσοχή του στο πρόβλημα της οργάνωσης της Ρωσίας. Αν δεν καταφέρει να λύσει αυτό το πρόβλημα, η επανάσταση θα χαθεί.

"Μα για τι ακριβώς πρόκειται;", κραυγάζουν οι επικριτές -και μεταξύ τους υπάρχουν σοσιαλιστές. "Για τί ακριβώς πρόκειται αν όχι για την επιστροφή σε μια νέα τυραννία που ασκείται πάνω στις μάζες από νέα αφεντικά; Για δέστε, ο ίδιος ο Λένιν δέχεται ότι οι Ρώσοι αποδείχτηκαν ανίκανοι να οργανώσουν το ουτοπικό κράτος που δεν υπήρχε παρά μόνο στη φαντασία του και τα όνειρά του".

Δεν είναι έτσι. Το σοσιαλιστικό κράτος δεν είναι μια επιστροφή στην πρωτόγονη απλότητα, αλλά αντίθετα ένα κοινωνικό σύστημα προικισμένο με αποτελεσματικότητα ανώτερη από κάθε καπιταλιστικό σύστημα. Στην ειδική περίπτωση της Σοβιετικής Ένωσης οι εργάτες οφείλουν αμέσως να αποκτήσουν την ικανότητα να αντισταθούν στο κεφάλαιο και ταυτόχρονα να καλύψουν τις ανάγκες της Ρωσίας. Κι αυτό που ισχύει για τη Ρωσία, ισχύει και

για τους εργάτες όλου του κόσμου. Μα σε καμιά άλλη χώρα οι ηγέτες δεν έχουν τη φωτεινή αντίληψη ενός Λένιν. Πουθενά αλλού δεν είναι τόσο συνειδητοί και ενωμένοι. Στη Ρωσία υπάρχουν ομάδες βιομηχανικών επιχειρήσεων, όπως τα ορυχεία των Ουραλίων ή τα εργοστάσια του Βλαδιβοστόκ όπου ο έλεγχος των εργατών αποδείχτηκε ανώτερος απ' τη διεύθυνση του καπιταλιστή ιδιοκτήτη. Κι ας μην ξεχνάμε ότι η βιομηχανική επιχείρηση ανήκει στους εργάτες και διαχειρίζεται προς όφελος των εργατών.

Τον Ιούνιο του 1918, έλεγε ο Λένιν σ' έναν αμερικάνο ότι ο ρώσικος λαός δεν ήταν ακόμα επαναστατημένος. "Αν σε τρεις μήνες δεν γίνει αυτό, η επανάσταση θα φθαρεί". Κατανοούμε τώρα τι ακριβώς ήθελε να πει.

Η λέξη "επαναστάτης" δεν δείχνει μια αόριστη διάθεση εξέγερσης. Αυτό που πρέπει να καταστραφεί, να καταστραφεί, όμως ο καινούργιος κόσμος πρέπει να ανοικοδομηθεί με μια προσπάθεια ασταμάτητου μόχθου. Εμείς οι άλλοι, για το καλό όλου του κόσμου, ελπίζουμε ότι η μεγάλη Ρωσία θα προκόψει και θα πάει μπροστά. Στα αυτιά μας αντηχεί η αδυσώπητη πορεία προς τα εμπρός των σιδερένιων στρατιών του προλεταριάτου.

Αύγουστος 1919

Πώς λειτουργούν τα Σοβιέτ

Το τελευταίο διάστημα γίνονται συζητήσεις από διάφορους μαρξίζοντες ή αντικομμουνιστές για τα Σοβιέτ και τη λειτουργία τους. Ο Τζον Ριντ, ο συγγραφέας του αριστουργήματος **(Τ. Ριντ: Δέκα μέρες που συγκλόνισαν τον κόσμο)** μας δίνει με το βιβλίο του **«Πώς λειτουργούν τα Σοβιέτ»**, που δημοσιεύει σήμερα ΟΛΟΚΛΗΡΟ το **ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ**, μια ζωντανή μαρτυρία γιατί η εργατική δημοκρατία των Σοβιέτ αποτελεί την ανώτερη μορφή δημοκρατίας που έφτασε ποτέ η ανθρωπότητα. Το βιβλίο είναι από τις Εκδόσεις: ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

ΤΖΟΝ ΡΙΝΤ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ

<http://politikokafeneio.com>